

УДК 342.9

Хоменко І. В.,

ORCID ID: 0000-0003-1742-8428

здобувач, Науково-дослідний інститут публічного права, м. Київ

## ОЦІНКА ВИХІДНИХ ДАНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО РЕЖИМУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

**Анотація.** Метою статті є виокремити параметри слідчих ситуацій, як складаються під час проведення НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування, за критеріїв оцінки: категорії осіб, які вчинюють злочини в умовах воєнного стану; види злочинів, які притаманні для вчинення кожною з зазначених категорій; види НСРД, які є найбільш ефективними для проведення у зазначених ситуаціях. У статті виокремлено параметри слідчих ситуацій, як складаються під час проведення НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування, до критеріїв оцінки яких віднесено: категорії осіб, які вчинюють злочини в умовах воєнного стану; види злочинів, які притаманні для вчинення кожною з зазначених категорій; види НСРД, які є найбільш ефективними для проведення у зазначених ситуаціях. Особи – як об'єкти НСРД класифіковані за певними параметрами, а саме – суб'єктний (за родом діяльності; наявністю можливості вчинювати злочин; за визначеними параметрами соціально-кримінологічної характеристики; наявністю побічних даних, що вказують на їх участь у вчиненні злочину); об'єктний (знаходження у певному місці, наприклад за місцем знаходження радіообладнання тощо); рольовий (виконання конкретних функцій, наприклад у окупаційній адміністрації тощо); тактичний (з огляду на можливість проведення відносно особи певної НСРД); кваліфікаційний (можливість кваліфікації дій особи за певними статтями КК). Визначені конкретні НСРД, найбільш доцільні для проведення у певних ситуаціях, саме: (аудіо-, відеоконтроль особи; зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку; установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу); спостереження за особою в публічно доступних місцях.

**Ключові слова:** особливий режим, досудове розслідування, негласні слідчі (розшукові) дії, вихідні дані, оцінка.

*Khomenko I. V.,*

ORCID ID: 0000-0003-1742-8428

External Postgraduate Student, Scientific Institute of Public Law, Kyiv

## ASSESSMENT OF INITIAL DATA DURING UNDERCOVER INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS IN THE CONDITIONS OF A SPECIAL REGIME OF PRE-TRIAL INVESTIGATION

**Abstract.** The purpose of the article is to single out the parameters of investigative situations, as they are formed during the conduct of the SIRA in the conditions of a special regime of pre-trial investigation, according to the evaluation criteria: categories of persons who commit crimes under martial law; types of crimes that are inherent in the commission of each of the specified categories; types of SIRA, which are the most effective for carrying out in the specified situations. In the article, the parameters of investigative situations, as they are formed during the conduct of the SIRA in the conditions of a special regime of pre-trial investigation, are highlighted in the assessment criteria of which include: categories of persons who commit crimes under martial law; types of crimes that are inherent in the commission of each of the specified categories; types of SIRA, which are the most effective for carrying out in the specified situations. Persons – as objects of the SIRA are classified according to certain parameters, namely – subject (by type of activity; the presence of the opportunity to commit a crime; according to certain parameters of social and criminological characteristics; the presence of collateral data indicating their participation in the commission of a crime); object (being in a certain place, for example, at the location of radio equipment, etc.); role (performance of specific functions,

*for example, in the occupation administration, etc.); tactical (taking into account the possibility of conducting a certain SIRA against a person); qualifying (possibility of qualifying a person's actions under certain articles of the Criminal Code). Specific SIRA, most expedient for carrying out in certain situations, are defined, namely: (audio-, video control of a person; removal of information from electronic communication networks – control of telephone conversations, removal of information from communication channels; establishment of the location of radio equipment (radio-electronic means); monitoring of by a person in publicly accessible places.*

**Key words:** special regime, pre-trial investigation, undercover investigative (detective) actions, initial data, evaluation.

**JEL Classification:** K 14

**DOI:** <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2022-12-08>

**Постановка проблеми.** Фактично, кінцевою метою НСРД є отримання доказів вчинення злочинів. Можна констатувати, що правоохоронні органи вимушені досягати цих цілей в певній (досі не відомій) обстановці, користуючись при цьому набором «інструментарію» (власне НСРД), які ледве «заточені» під виконання поставлених завдань. Початок збройної агресії рф обумовив появу факторів, з якими раніш не стикалися правоохоронні органи. І які впливають на процес проведення НСРД і саме в умовах особливого режиму досудового розслідування під час воєнного стану, а саме: втрату правоохоронними органами контролю над окремими територіями України, що призвело до неможливості виконання функціональних обов'язків судами; фізична відсутність легітимних органів правопорядку на непідконтрольних територіях, що обумовило неможливість фізичного доступу для проведення ряду НСРД; небезпека для суб'єктів проведення НСРД, що унеможливило як проведення НСРД, так і здійснення досудового розслідування в цілому; неможливість проведення ряду НСРД та можливість уникнення покарання (або взагалі – притягнення до кримінальної відповідальності) у зв'язку з міграцією осіб на непідконтрольні Україні території; руйнування будівель (приміщень) правоохоронних органів і як наслідок – знищення кримінальних процесуальних документів, які необхідні для проведення НСРД; фізична відсутність суддів, які надають дозвіл на проведення НСРД у зоні бойових дій, що обумовило необхідність змінити порядок отримання таких дозволів; обмежені можливості правоохоронних органів, що змушує залучати до проведення НСРД інших суб'єктів, процесуальна процедура залучення яких на разі не визначена; різке зростання рівня злочинів, які вчинюються комбатантами, членами ДРГ, тобто тим особами отримання інформації (необхідною для проведення НСРД відносно них) про яких

є утрудненою (оскільки правоохоронна система не «притосована» до таких дій); відсутність відповідних правових норм (або їх притосованість до умов «мирного» часу), що обумовлює необхідність швидкого створення правової бази для проведення НСРД в умовах воєнного часу; відсутність досвіду проведення НСРД в умовах дії особливих правових режимів; віднесення деяких осіб (наприклад – військовослужбовців рф) до суб'єктів, дії яких кваліфікуються за КК України тільки у разі вчинення ними кримінальних злочинів, а власне бойові дії до таких не відносяться, що обумовлює використання для виокремлення підстав проведення НСРД інших правових джерел (окрім КК, КПК України); обмеження дії нормативних актів (що регламентують проведення НСРД в особливих умовах) у часі та у просторі.

Власне, якщо не «з'являються» нові інструменти, то необхідно змінювати, вдосконалювати методику використання тих, що є у розпорядженні. Для цього під час проведення НСРД необхідно оцінити ситуацію, що склалася в результаті вчинення певного злочину з врахуванням появи нових факторів.

**Стан наукових досліджень.** Науковці стисло розглядали особливості проведення НСРД у рамках досудового розслідування в умовах особливого режиму [1], відзначаючи [2, с. 26] що, після початку конфлікту з рф у 2014 році було внесено лише одну зміну у КПК, що регламентувала проведення НСРД і яка фактично полягала у «заміщенні» особи яка надавала дозвіл на їх проведенні [3], і тільки після початку військової агресії у вигляді повномасштабних бойових дій, і відповідно появи нагальної необхідності в отриманні легітимного правового інструментарію для фіксації дій осіб, які вчинювали злочини в цих умовах почалися швидкі зміни нормативно – правового регулювання як окремих інститутів кримінального процесу взагалі так і інституту НСРД

зокрема [4; 5]. У комплексі не розглядалися параметри оцінки слідчої ситуації, які обумовлюють проведення певних НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування.

**Мета статті** – виокремити параметри слідчих ситуацій, як складаються під час проведення НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування, за критеріїв оцінки: категорії осіб, які вчинюють злочини в умовах воєнного стану; види злочинів, які притаманні для вчинення кожною з зазначених категорій; види НСРД, які є найбільш ефективними для проведення у зазначених ситуаціях.

**Основний зміст.** Слідчу ситуацію проведення НСРД у тактичному аспекті можна розглядати як систему взаємопов'язаних умов, що впливають на створення та реалізацію типізованих груп тактичних прийомів проведення НСРД. Обрання тієї або іншої НСРД та тактики їх проведення залежить від параметрів слідчої ситуації. З точки зору проведення НСРД, для обрання тактики, необхідно оцінювати ряд параметрів, аналіз яких дозволить скорелювати вихідні дані для прийняття рішення щодо застосування НСРД у певній слідчій ситуації. До таких параметрів ми відносимо наступні (виокремлено з точки зору реалізації логічних пар): місцезнаходження особи (відоме або не відоме; є можливість фізичного доступу, або така можливість відсутня); наявність інформації про володіння або використання особою радіоелектронного засобу (наявність радіоелектронного засобу у конкретної встановленої особи або не встановленої особи; володіння або користування таким засобом; засіб знаходиться у легітимному володінні або отриманий шляхом вчинення злочину); наявність інформації про володіння або використання особою ЕОМ (наявність засобу у конкретної встановленої особи або не встановленої особи; володіння або користування таким засобом; засіб знаходиться у легітимному володінні або отриманий шляхом вчинення злочину); види злочинів, які вчинює особа (наявність інформації про конкретні факти злочинів або інформації, що конкретна особа займається злочинною діяльністю взагалі); наявність у володінні особи нерухомості (відомо де особа проживає або така інформація відсутня); наявність агентурних підходів до особи (в оточенні особи є конфіденти або необхідна інфільтрація конфідента в близьке оточення особи); обізнаність особи з методами негласної роботи (обізнана або не обізнана). Звісно цінність цих параметрів значно збільшиться у випадку коли оцінюється кон-

кретна слідча ситуація, але таких ситуацій може скластися нескінченна множина, і тому, з огляду на обмежений об'єм статті аналіз всіх варіантів розвитку ситуацій не вдається можливим. Тому ми зазначені критерії оцінюємо з точки зору визначення категорій осіб, які можуть вчинити певний злочин, можливу кваліфікацію їх дій та перелік НСРД, які найбільш доцільний для проведення під час фіксації їх дій:

– посадові особи держави-агресора (та/або інших країн, які приймають участь у збройній агресії) – особи знаходяться на територіях не підконтрольних уряду України, поза зони її юрисдикції. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни (ст. 437); застосування зброї масового знищення (ст. 439); розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення (ст. 440); екоцид (ст. 441); геноцид (ст. 442) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД (у період коли вони знаходяться на тимчасово окупованій території України): зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України), установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України) [7];

– військові рф (та інших військових формувань, які відносяться до цієї категорії) – комбатанти, які вчинили військові злочини, знаходячись у зоні бойових дій або/та на окупованій території України. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: порушення законів та звичаїв війни (ст. 438); умисне вбивство (ст. 115); умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121); катування (ст. 127); незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146); насильницьке знищення (ст. 146<sup>1</sup>); захоплення заручників (ст. 147); згвалтування (ст. 152); сексуальне насильство (ст. 153); крадіжка (ст. 185); грабїж (ст. 186); розбій (ст. 187); вимагання (ст. 189); посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського

порядку і державного кордону або військовослужбовця (ст. 348); захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника (ст. 349) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України [7];

– члени диверсійно-розвідувальних груп, терористи, тобто особи, які є виконавцями силових (військових) дій на території України, яка (у момент вчинення злочину) підконтрольна уряду України. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: умисне вбивство (ст. 115); умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121); катування (ст. 127); посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця (ст. 348); посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112); диверсія (ст. 113); шпигунство (ст. 114); терористичний акт (ст. 258); напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 261); посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443); злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист (ст. 444); порушення законів та звичаїв війни (ст. 438); незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263); незаконне поводження з радіоактивними матеріалами (ст. 365) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); моніторинг банківських рахунків (ст. 269<sup>1</sup> КПК України) [7];

ційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України); спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України) [7];

– особи, які організують підтримку країни-агресора (п'ята колона), і діють на території України, що підконтрольна уряду України. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110); фінансування дій вчинених з метою насильницької зміни або повалення конституційного строю або захвату державної влади, зміни кордонів території або кордонів України (110<sup>2</sup>); державна зрада (ст. 111); втягнення у вчинення терористичного акту (ст. 258<sup>1</sup>); створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258<sup>3</sup>); фінансування тероризму (ст. 258<sup>5</sup>); створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); моніторинг банківських рахунків (ст. 269<sup>1</sup> КПК України) [7];

– особи, які є пособниками країни-агресора, і діють на території України, що підконтрольна уряду України. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: пособництво державі-агресору (ст. 111<sup>2</sup>); перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 114<sup>1</sup>); несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (ст. 114<sup>2</sup>); публічні заклики до вчинення терористичного акту (ст. 258<sup>2</sup>); викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262); незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (ст. 263<sup>1</sup>); сприяння вчиненню терористичного акту (ст. 258<sup>4</sup>); масові заворушення (ст. 294); погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 377); умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 378); посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя ст. 379) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України);

виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); моніторинг банківських рахунків (ст. 269<sup>1</sup> КПК України); спостереження за річчю або місцем у публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) – оперативна закупка, контрольована поставка, імітування обстановки злочину [7];

– особи, які є пособниками країни-агресора, і діють на окупованих територіях України, але знаходяться в її юрисдикції. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: колабораційна діяльність (ст. 111<sup>1</sup>); пособництво державі-агресору (ст. 111<sup>2</sup>); шахрайство (ст. 190); привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191); контрабанда (ст. 201) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); моніторинг банківських рахунків (ст. 269<sup>1</sup> КПК України) [7];

– особи, які вчиняли кримінальні правопорушення проти власності у місцях, де відбувалися бойові дії. Для цієї категорії найбільш притаманно вчинення наступних злочинів: мародерство (ст. 432 КК України); крадіжка (ст. 185); грабіж (ст. 186); розбій (ст. 187); вимагання (ст. 189) [6]. Найбільш доцільним для фіксації злочинних дій цієї категорії осіб є проведення наступних НСРД: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України); спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України); обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України) [7].

Можна констатувати:

– найбільш часто в умовах дії особливого режиму досудового розслідування проводяться НСРД: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); зняття інформації з електронних комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 263 КПК України); установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (ст. 268 КПК України; спостереження за особою в публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України)(контрольована поставка, оперативна закупка);

– рідше в умовах дії особливого режиму досудового розслідування проводяться НСРД: аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України); обстеження публічно не доступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача (ст. 264 КПК України); зняття інформації з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту (ч. 2 ст. 264 КПК України); спостереження за річчю або місцем у публічно доступних місцях (ст. 269 КПК України); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України);

– жодного разу не було проведено моніторинг банківських рахунків (ст. 269<sup>1</sup> КПК України).

Звісно, кожна слідча ситуація та її параметри (умови) є одиничною і не повторюється в ідеальному збігу, але зазначений вище підхід надає можливість зафіксувати найбільш часто повторювані збіги та на підставі їх аналізу виокремити НСРД, які є найбільш ефективними для фіксації злочинних дій вищезазначених категорій осіб в умовах особливого (воєнного) стану. Як доведено вище основним компонентом для прийняття рішення про проведення певної НСРД та тактики її проведення – є саме визначення категорії певної особи, яку необхідно оцінити за певними параметрами для прийняття рішення щодо тактичних прийомів НСРД. Наприклад, для категорії колаборціоністів або організаторів підтримки агресії РФ у середині країни важливими параметрами є: сфера політичних, ідеологічних та релігійних відношень; націоналістичні рухи (на які особи спираються); родинні та земляцькі зв'язки лідерів, організаторів

та активних учасників цих формувань; зв'язки в сфері економіки та фінансів; дні свят, ювілеїв та особливих дат в середовищі членів терористичних організацій [8, с. 236] тощо. Для інших категорій важлива інша інформація, наприклад для ДРГ, терористичних груп, інших виконавців – не мають значення їх політичні погляди, але є необхідність визначення їх особистості, місцезнаходження, конкретні терористичні, диверсійні дії – для чого необхідно основні зусилля звертати на виявлення фактів незаконного обігу зброї, боєприпасів і вибухових речовин; радіопереговори між цими групами та їх членами; відслідковування переміщених осіб, що викликають оперативний інтерес [9, с. 90-97] тощо.

**Висновки.** Ситуація, яка складається під час підготовки та проведення НСРД, обумовлює необхідність отримання певної інформації про ознаки злочину, фіксації фактичних даних, що підтверджують подію злочину та участь у його вчиненні конкретних осіб. В залежності від умов, приводів та підстав проведення НСРД, виокремлюються категорії осіб, відносно яких здійснюється НСРД у період дії особливих режимів досудового розслідування з врахуванням певних критеріїв (громадянство особи, територія знаходження та місце вчинення злочину, можливість фізичного доступу до особи, можливість ідентифікації особи, можливість ідентифікації технічних засобів зв'язку у власності або користуванні певної особи, функції особи (у тому числі відношення до військової служби) на момент вчинення злочину та на момент проведення НСРД. Особи – об'єкти НСРД класифікуються за певними параметрами, а саме – суб'єктний (за родом діяльності; наявністю можливості вчинювати злочин; за визначеними параметрами соціально – кримінологічної характеристики; наявністю побічних даних, що вказують на їх участь у вчиненні злочину); об'єктний (знаходження у певному місці, наприклад за місцем знаходження радіообладнання тощо); рольовий (виконання конкретних функцій, наприклад у окупаційній адміністрації тощо); тактичний (з огляду на можливість проведення відносно особи певної НСРД); кваліфікаційний (можливість кваліфікації дій особи за певними статтями КК). З огляду на визначені вище категорії та надані критерії оцінки, здійснюється попередня кваліфікація дій особи та визначаються конкретні НСРД, найбільш доцільні для проведення у певних ситуаціях, найбільш доцільними з яких є комплекс НСРД, а саме: (аудіо-відеоконтроль особи; зняття інформації з електронних

комунікаційних мереж – контроль за телефонними розмовами, зняття інформації з каналів зв'язку; установлення місцезнаходження радіобладнання (радіоелектронного засобу); спостереження за особою в публічно доступних місцях.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Електронне видання. Львів-Одеса, 2022. Станом на 25 березня 2022. 31 с. URL: <https://justtalk.com.ua/post/naukovo-praktichnij-komentar-do-statii-615-kriminalnogo-protseusualnogo-kodeksu-ukraini>

2. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення : дис. ... канд. юрид. наук:12.00.09 Харків, 2018. 263 с.

3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : Закон України від 12 серп. 2014 р. № 1631-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 39. Ст. 2008.

4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» що до додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану: Закон України від 3 бер. 2022 р. № 2111-IX URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

5. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам: Закон України від 15 бер. 2022 р. № 2137-IX. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

6. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Голос України* від 19.05.2012. № 90-91.

8. Тагієв С. Р. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Запорізького національного університету. Сер. Юридичні науки*. 2015. № 2(1). С. 233-239.

9. Тагієв С. Р. Протидія тероризму оперативно-розшуковими заходами та негласними слідчими (розшуковими) діями в зоні проведення антитерористичної операції. *Науковий вісник Національної*

*академії Служби безпеки України*.2016. № 1 (59). С. 90–97.

#### REFERENCES:

1. Hloviuk I., Teteriatnyk H., Rohalska V., Zavtur V. Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia, sudovoho rozghliadu v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedennia antyterorystychnoi operatsii chy zakhodiv iz zabezpechennia natsionalnoi bezpeky i oborony, vidsichi i strymuvannia zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii ta/abo inshykh derzhav proty Ukrainy: naukovo-praktychnyi komentar Rozdilu IX-1 Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy. Elektronne vydannia. Lviv-Odesa, 2022. Stanom na 25 bereznia 2022. 31 s. URL:<https://justtalk.com.ua/post/naukovo-praktichnij-komentar-do-statii-615-kriminalnogo-protseusualnogo-kodeksu-ukraini>

2. Lazukova O. V. Osoblyvyi rezhym dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedennia: dys. ... kand. yuryd. nauk:12.00.09 Kharkiv, 2018. 263 s.

3. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy shchodo osoblyvoho rezhymu dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho, nadzvychainoho stanu abo u raioni provedennia antyterorystychnoi operatsii : Zakon Ukrainy vid 12 serp. 2014 r. № 1631-VII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. № 39. St. 2008.

4. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy «Pro poperednie uviaznennia» shcho do dodatkovoho rehuliuвання zabezpechennia diialnosti pravookhronnykh orhaniv v umovakh voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 3 ber. 2022 r. № 2111-IX. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

5. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy «Pro elektronni komunikatsii» shchodo pidvyshchennia efektyvnosti dosudovoho rozsliduvannia «za hariachymy slidamy» ta protydii kiberatakam: Zakon Ukrainy vid 15 ber. 2022 r. № 2137-IX URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5 kvit. 2001 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. № 25-26. St. 131.

7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. Holos Ukrainy vid 19.05.2012. № 90-91.

8. Tahiiiev S. R. Pidstavy provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii. Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu. Yurydychni nauky. 2015. № 2(1). S. 233-239.

9. Tahiiiev S. R. Protydiia teroryzmu operativno-rozshukovymy zakhodamy ta nehlasnymy slidchymy (rozshukovymy) diiamy v zoni provedennia antyterorystychnoi operatsii. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii Sluzhby bezpeky Ukrainy. 2016. № 1 (59). S. 90–97.

*Стаття надійшла до редакції 27.09.2022*